

УДК 330.341:316.42

Шергіна Л. А.

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки підприємств,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»,

Подолян Т. В.

студентка факультету економіки та управління,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ CSR У ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

У сучасних глобальних умовах розвитку економіки впровадження та активне використання корпоративної соціальної відповідальності (corporate social responsibility-CSR) є одним із найважливіших пріоритетів у підприємницькій діяльності. Слід зауважити, що активне запровадження соціальної відповідальності у діяльності підприємств є однією із вимог для інтеграції України до світової економіки.

Соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності полягає у пошуку результативного співробітництва між підприємствами та суспільством, у якому вони працюють, адже підприємство не може процвітати, якщо суспільство, в якому воно працює, не готове до взаємодії. Підприємницька діяльність у сучасних умовах дуже ризикована діяльність, оскільки діяльність підприємства ускладнюється зростанням конкуренції на ринках. Кожне підприємство повинне мати власні цінності, які забезпечують певні переваги серед інших підприємств та допомагають досягати стабільності. Можна сказати, що соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності і є тим механізмом, який дозволяє отримати конкурентні переваги. Глобалізаційні процеси, які відбуваються у світі, призвели до того, що соціальна політика, які здійснюються підприємствами, є чинником, який формує обличчя компанії та створює репутацію.

Соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності має надзвичайно важливе значення. До переваг, які спонукають до використання соціальної відповідальності на будь-якому підприємстві можна віднести [2, с. 189]:

- зменшення плинності персоналу;
- можливість залучення найкращих фахівців;
- збільшення продуктивності праці персоналу;
- підвищення іміджу підприємства;
- реклама продукції підприємства;
- стабільний та стійкий розвиток підприємства;
- збільшення інвестицій у підприємства, на яких діє соціальна відповідальність;
- підвищення стабільності у суспільстві, на користь якого діє саме підприємство;
- отримання переваг підприємства перед суспільством тощо.

Інтеграція України у світову економічну систему вимагає від українських підприємств запровадження соціальної відповідальності як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Соціальна відповідальність у підприємницькій діяльності в українських реаліях полягає у відповідальності перед частиною населення, з якою підприємство безпосередньо взаємодіє, та загалом перед усім населенням країни.

На жаль, серед українських підприємств малого, середнього та великого бізнесу, лише великі підприємства мають змогу запроваджувати соціальну відповідальність у себе на підприємстві. Малі та середні підприємства не можуть дозволити витрати на соціальну відповідальність, хоча такі проекти допомагають зайняти свою нішу на ринку товарів та послуг, де панує конкуренція.

За останні декілька років, впровадження принципів соціальної відповідальності дещо збільшилося, попри те, що існують значні бар'єри, такі як недостатня обізнаність, необхідність залучати велику частину капіталу та відсутність легкого доступу до інформації, необхідної для прийняття інформованого вибору.

До переваг, які отримують підприємства, дотримуючись усіх стандартів та документів про соціальну відповідальність можна віднести: конкурентні переваги; підвищення

репутації; можливість залучення нових працівників, клієнтів та користувачів; підтримку морального стану працівників; підвищення продуктивності праці та збільшення рівня довіри тощо.

Попри те, що розвиток соціальної відповідальності допомагає покращувати взаємозв'язок між державою та приватним сектором економіки та допомагає реалізовувати стратегії соціального розвитку, у Україні немає єдиної політики щодо впровадження соціальної відповідальності у підприємницькій діяльності, тому на більшості підприємств відсутня стратегія. Також недостатньо розвинена державна політика щодо соціальної відповідальності стримує досягнення сталого розвитку окремих підприємств та держави загалом. Вважаємо, що українській владі слід дотримуватися системного підходу у державному регулюванні, який полягає у:

- застосуванні принципів соціальної відповідальності у діяльності структур державної влади;
- використанні системи стимулів для соціально-відповідальних підприємств;
- дотриманні інтересів зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів;
- створенні системи регулювання соціальної відповідальності на усіх рівнях державного управління та ін.

Держава, частково контролюючи розвиток соціальної відповідальності в Україні та стимулюючи її розвиток, використовує три основні механізми. По-перше, систему оподаткування, за допомогою якої підприємства можуть збільшувати власний оборотний капітал та використовувати його для задоволення соціальних потреб суспільства. По-друге, пенсійну реформу, яка стимулює працівників отримувати легальну заробітну плату. По-третє, створення інновацій, які здатні впливати на розвиток науково-технічного потенціалу України. Ці інноваційні проекти заохочують кваліфіковані кадри обирати саме соціально-відповідальні підприємства.

Слід зазначити, що події в Україні в останні роки, такі як Революція Гідності, анексія АР Крим, виникнення ДНР та ЛНР, прояви тероризму внесли свої корективи у соціальну відповідальність підприємств. Саме соціальна відповідальність об'єднала суспільство, а також допомогла впоратися із економікою, яка була дестабілізована. Із початку 2014 року в Україні почав формуватися особливий вид соціальної відповідальності – громадянська відповідальність, адже військові події змусили захищати власну країну, а також усіх, хто безпосередньо опинився в складних умовах – військовослужбовців, поранених та переселенців [1, с. 322 – 323]. Зараз більшість українських підприємств виділяють частину коштів на участь у благодійних конкурсах або ж розробляє свої проекти, націлені допомагати Збройним Силам України чи людям, які постраждали від війни. Соціально-відповідальні великі підприємства тепер виділяють більші суми на забезпечення стабільності у суспільстві, а початок війни для частини малих підприємств став поштовхом для участі у суспільно-корисних проектах.

Отже, впровадження соціальної відповідальності у підприємницькій діяльності зумовлене прогресивним розвитком економіки, яка орієнтується на суспільство. У соціально-орієнтованій економіці підприємства повинні орієнтуватися не тільки на розмір прибутку, а й на діяльність, якою дане підприємство займається у суспільстві для покращення добробуту суспільства, підвищення позитивних настроїв у суспільстві та вирішення проблем, які виникають у екологічній сфері тощо. Тепер стратегія підприємства, на якому діють принципи соціальної відповідальності, полягає не в досягненні успіху у короткостроковому періоді, а у забезпеченні сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

Список літератури

1. Брехаря С. Етапи становлення корпоративно-соціальної відповідальності українського бізнесу / С. Брехаря // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2016. – Вип. 5 – 6 (85 – 86). – С. 312 - 326.
2. Сучков А. В. Соціальна відповідальність бізнесу як складова його конкурентоспроможності / А. В. Сучков // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – Вип. 1. – Т. 3. – С. 186 – 190.